

การศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร ของชุมชน
บ้านพักอาศัยหนาแน่นในเมือง: ตัวอย่างการศึกษาชุมชนมักกะสัน

นายวิมล เพชกรเกียรติกุล

007453

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-376-2

Behavioral Patterns in the External Spatial Environment of a High
Density Community: a Case Study of The Makassar Community

Mr. Vallop Therdkiattikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture
Department of Architecture
Graduate School
Chulalongkorn University
1982

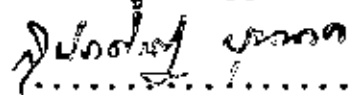
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพ
 ภายนอกอาคารของชุมชนบ้านรักอาศัยหนาแน่นในเมือง
 : ตัวอย่างการศึกษาชุมชนมักกะสัน

โดย   นาย วัลลภ   เทือกเก็บทิกุล

ภาควิชา   สถาปัตยกรรมศาสตร์

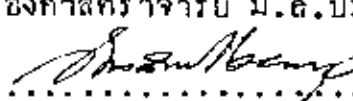
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลสิทธิ์   นรบางกูร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร ปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

 .....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุธorns ภิรักษ์   มุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 .....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ม.ศ. ประทีป   มาลากุล)

 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลสิทธิ์   นรบางกูร)

 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์   ดร. สittaya   สittayaวิวัฒน์)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์   ชีวัน   กัญญา   ณ   อรุณยา)

อธิการบดีของบัณฑิตวิทยาลัย   จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อโครงการวิชาเรียน : การศึกษารัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมสภาพภายนอกอาคาร
ของชุมชนบ้านพักอาศัยหนาแน่นในเมือง : ศึกษาการศึกษารัฐธรรมนูญ
มัธยมศึกษา

ชื่อผู้ศึกษา : นายวัลลภ เทือกเกียรติกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลสิทธิ์ ทรฆางกูร
ภาควิชา : สถาบันศึกษารวม
ปีการศึกษา : 2524

บทคัดย่อ

การศึกษารัฐธรรมนูญ มนุษย์อยู่อาศัยที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมสภาพภายนอกอาคารของ
เคหะชุมชนมัธยมศึกษา เป็นการศึกษา เพื่อนำข้อมูลด้านพฤติกรรม รถมต่าง ๆ ไปใช้ในการปรับปรุง
สภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้ให้
มากที่สุด เหตุผลที่ทำการศึกษา เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้ต้องเผชิญกับปัญหา
ต่าง ๆ มากมาย เพราะสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของเคหะชุมชนอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม
เนื่องจากสร้างมานานกว่า 30 ปี พื้นที่บริเวณพักอาศัยถูกถนนใหญ่แบ่งแยกจากกันเป็น 4 เขต
ทำให้ร้านค้าพื้นที่ของบริเวณพักอาศัยของแต่ละเขตแตกต่างกัน องค์ประกอบชุมชนในแต่ละเขต
แตกต่างกัน และพื้นที่พักอาศัยบางเขตถูกชุมชนแออัด (สลัม) บุกรุก

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะและสภาพของการศึกษารัฐธรรมนูญ
ทางพฤติกรรม ในสภาพแวดล้อมที่ความหนาแน่นมีการรับรู้ เรียนรู้ และการกระทำในสภาพแวดล้อม
อย่างไร รวมทั้งสาเหตุของปัญหาที่ผู้อยู่อาศัยประสบอยู่ กล่าวคือ ศึกษาถึงความแตกต่างของ
สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารอื่น ๆ เนื่องจากมีการถูกถนนแย่งแยก เขตที่พักอาศัย ศึกษาโครงสร้างทาง
สังคม และลักษณะทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชน ศึกษาว่าผู้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม
สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันในแต่ละเขต จะมีผลต่อพฤติกรรม การรับรู้ ทักษะคิด ความคิดเห็น และ
การรับรู้สภาพภายนอกอาคารแตกต่างกันไปอย่างไร

การรวบรวมข้อมูลกระบวนการทางพฤติกรรมในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีคือ แบบสอบถาม การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ แบบสอบถามใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลค่าการรับรู้ ทักษะ และความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อสภาพแวดล้อมภายในที่แตกต่างกับ การสังเกตการณ์ใช้สำหรับสำรวจกิจกรรมและการใช้พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสังเกตว่าพื้นที่บริเวณใดที่อยู่อาศัยนิยมมาใช้ อยู่อาศัยใช้ทำอะไร และลักษณะทางสังคมของผู้ที่มาใช้การสัมภาษณ์ใช้สำหรับถามความคิดเห็นของผู้ใช้ในพื้นที่ประกอบกิจกรรมนั้นว่ามีทัศนคติต่อบริเวณนั้นอย่างไร และผู้ใช้เหล่านั้นพักอยู่ในเขตใด

ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในและโครงสร้างทางสังคม มีผลกระทบต่อกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้นจ๊วและคนงานในเขตที่ศึกษาซึ่งทั้ง 4 เขต อยู่อาศัยกลุ่มนี้ในแต่ละเขตมีรูปแบบต่าง ๆ ในลักษณะของพื้นที่ใช้สอยและชุมชนในเขต ๆ เขต ไม่แตกต่างกัน ผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้มีรูปแบบและสถานที่ต่าง ๆ จากอาคารประกอบกิจกรรมและสวนชุมชน จากลักษณะของกิจกรรมที่ใช้พื้นที่บริเวณนั้น ๆ เช่น ตลาดเช้า ตลาดเย็น และห้องหรือบ่อปลา ซึ่งผู้อยู่อาศัยส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมในบริเวณดังกล่าว และย่านบริเวณดังกล่าวเป็น

บริเวณตลาดเย็น และบริเวณตลาดเช้า มีการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรม สันทนาการ และการรวมปะทางสังคม นอกเหนือไปจากกิจกรรมการค้าขายและบ่อปลา แสดงให้เห็นว่าบริเวณชุมชนนี้ ขาดพื้นที่ว่างประกอบกิจกรรมที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นจะพบว่าผู้ใช้ส่วนมากจะมาจากรเขตที่อาศัยซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้เกิดอยู่และเขตใกล้เคียง ส่วนผู้อยู่อาศัยในเขตที่เข้าถึงได้ไม่สะดวกจะมีจำนวนผู้นิยมใช้น้อยกว่า แสดงให้เห็นถึงผลของการถูกแบ่งแยกของถนนในอีกลักษณะหนึ่ง คือ ความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างเขต และจะพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยเด็กและหนุ่มสาว เป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสังคมของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้

ลักษณะทางกายภาพมีผลต่อความรู้สึกของผู้อยู่อาศัย ทั้งในเรื่องเฉพาะบริเวณและ ความรู้สึกต่อบริเวณทั้งหมด สำหรับเรื่องความรู้สึกของผู้ใช้ที่มีต่อบริเวณประกอบกิจกรรมในแต่ละบริเวณนั้นปรากฏว่า บริเวณตลาดเช้าและตลาดเย็นจะมีผลต่อความรู้สึกที่ไม่ดีกับผู้ใช้ อันเนื่องมาจากความสกปรกและการถูกรบกวนจากการสัญจรไม่สะดวก อย่างไรก็ตามผู้ใช้มีความพอใจในบริเวณทั้งสอง เพราะอยู่ในความแห้งที่เย็น เส้นทางสัญจรไปและกลับจากสถานที่ทำงาน (โรงงาน

นักเทศน์) ของผู้อยู่อาศัยในกลุ่มนี้ นอกจากให้ความแตกต่างของลักษณะทางกายภาพของบริเวณ
นี้ มีผลต่อความรู้สึกในเรื่องขนาดพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น ลักษณะถนนที่หักออก
ของบริเวณตลาดเช้า ยังผลให้ผู้ใช้ในบริเวณตลาดเช้ามีความรู้สึกว่า พื้นที่ยี่บริเวณนี้เล็ก ใน
ขณะที่ผู้ใช้ในบริเวณตลาดเย็น มีความรู้สึกว่าบริเวณนี้ใหญ่ อันเนื่องมาจากลักษณะกายภาพ
ที่เป็นถนนครึ่งตลอด

ความรู้สึกของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อบริเวณแห่งชุมชนนั้น พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วอาศัยทั้ง 4
เขตมีลักษณะที่จำกัด ประชากรที่หนาแน่น ประกอบกับขาดการดูแลรักษาที่ดีและความทรุดโทรมของ
สภาพกายภาพ จึงทำให้ผู้อยู่อาศัยในทุก ๆ เขต มีความรู้สึกว่าเขตที่อาศัยของตนยังมีความ
แออัดทรุดโทรม และสกปรกไม่ทั่วถึงมาก แม้จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ก็ตาม
แต่ผู้อยู่อาศัยในทุกเขตยังมีความพอใจในกระแสรวมของคน เพราะเป็นกระแสวิถีชีวิตที่คงอยู่ใ
กลางเมืองและอยู่ใกล้สถานที่ทำงาน สาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ผู้อยู่อาศัยในทุกเขตมีความต้องการ
ให้ปรับปรุงกระแสรวมมากกว่าการคิดจะย้ายออกถึงร้อยละ 90-44

นอกจากนี้การศึกษาในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการแก้ปัญหาของผู้อยู่
อาศัยนั้น ปรากฏว่าผู้อยู่อาศัยในทุกเขตประสบปัญหาเหมือน ๆ กันจากสภาพกายภาพที่ทรุดโทรม
สภาพแวดล้อมที่ไม่ดี และความไม่ปลอดภัยในการครองชีวิตและทรัพย์สิน จึงเป็นเหตุให้ผู้อยู่อาศัย
ในทุกเขตมีความต้องการให้แก้ไขปัญหาดังกล่าว อันเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าว ความต้องการใน
การปรับปรุงโดยรับความดีคือปรับปรุงสภาพกายภาพที่ทรุดโทรมภายนอกอาคารของชุมชนที่ออกค้อง
กับความต้องการทางสังคมและจิตวิทยา และเพิ่มขึ้นที่ใต้งสำหรับกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ขึ้นใน
แต่ละชุมชน ซึ่งได้แก่ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา สวนหย่อมแหล่งออกกำลังกาย หองสมุด ไปรษณีย์เบอร์เลข
และสโมสรหรือศูนย์ชุมชน เป็นต้น ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขตมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน คือ เลือกค่า-
แห่งหนึ่งหรือมอบค่าให้เป็นที่ตั้งของกิจกรรมดังกล่าว

ในบทสรุปของผลต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ การใช้พื้นที่และความคิดเห็น
ต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้สามารถนำไปเสนอแนะ เป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพของ
บริเวณที่อาศัยทั้ง 4 เขต ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ โดยยึดถือหลักการของความสอดคล้องของความต้องการ
การต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ใช้กลุ่มนี้ให้มากที่สุด จากการศึกษากระบวนการทาง
พฤติกรรม ของผู้ใช้กลุ่มนี้

THESIS TITLE : Behavioral Patterns in the External Spatial Environment of a High Density Community: a Case Study of the Makkasan Community.

NAME : Vallop Therdkittikul

THESIS ADVISOR : Associate Professor Vimolsiddhi Horayangkura, Ph.D

DEPARTMENT : Architecture

ACADEMIC YEAR : 1981

ABSTRACT

The study of the behavioral patterns in the external spatial environment of the Makkasan community is to obtain data about various types of behavior in this area that can be used to improve its physical environment to satisfy the needs of the residents in this community. The reason why the Makkasan community was chosen as case study is that the residents have to face many problems resulted from the deteriorating physical environment of the community, built more than 30 years ago. Besides, the residential area is divided into 4 sections by major roads. This renders differences in the size of residential areas as well as differences in some facilities and environment of each section. In addition, the residential area of some sections is invaded by slums.

The purposes of this study are to study the psychological process of human being in interaction with the physical environment in terms of man's behavior through perception, cognition, and spatial behavior. This study also includes the search of problems that the residents face. They are to study the environmental differences of each section owing to the division of residential area; to study the social structure and social character of the residents; and to study how the differences of physical environment of each section effect the residents' behavior in terms of the perception, attitude, opinion and spatial use.

The methods of data collection of the psychological process are questionnaire, observation, and interview. Questionnaire was used for collecting data about the residents' perception, opinion, and attitude toward different physical environments. Observation was used for the purpose of exploring activities and spatial uses to find out which areas are popular among the residents and what kind of activity they involve as well as their social character. Interview, on the other hand, was used to ask the users about their attitudes toward the areas they use for each activity and which section they are from.

The results show that physical environment and social structure, effect the Behavior of the residents who are mainly civil servants (C.1) and labours, and live in the four residential sections. However, this group of residents who lives separately in each section perceives similarly every area in every section of the community. They perceive areas and places through the activities that they take part in through their familiarity and the symbolic activity in an area. For example, the morning market and the evening market where most residents join their activities or always pass are perceived.

According to the study, the morning market and evening market areas are used by the residents of this group for recreation and social contact apart from market activity. It shows that this community lacks suitable areas for specific activity. Moreover, the result shows that the users are mostly from the sections where the activities occur and from the neighbourhood area. The number of users from other sections where it is not convenient to join those activities is small. This indicates another effect of the deviation of residential area by major roads; inconvenience of communicating with others in most part of the community, and that most of the external users are children and adolescents is in accord with the social character of the residents of this group.

Besides, the result also shows that physical environment effect the residents' feelings of particular area and ones of the whole residential area. For the feeling of the users toward activity areas in each section, it is obvious that the morning and evening market areas do not render good

feeling to the users because of dirt and disturbance by traffic. However, the locations of the two areas satisfy the users because they are, in fact, on their way to work at the Makkasan factory. Apart from dirt and disturbance by traffic there are also some physical characteristics of the environment which effect the users' perception of the size of areas. For example, for the L - shaped space which is also used as morning market, the users feel that the area is smaller when compared with the evening market space owing to its long and straight character.

Since the limited residential areas in the four sections are high in population density and are not well maintained, the residents in every section feel that their own residential area is crowded, dense, and dirty. Although having had feeling about their environment, the residents in every section are still satisfied with their own community. This may be because the community is a welfare housing located in the centre of the city and it is near the residents' office. Thus, 90.44 % of the residents in every section acquire that their community should be improved rather than being removed.

Furthermore, the study of the residents' opinion about problems and their resolutions reveals that the residents in every section face the same problems due to decayed physical environment, and insecurity of life and property. They want these problems to be resolved. The urgent need of community improvement is to improve the decayed physical environment in accord with the social and psychological needs, and to extend more open space for public activities, for example, play-ground, recreation-ground, libraries, post-office, and club or community centre. The residents in the four sections agree that the existing pond area is the most suitable site for those activities.

In conclusion, the various data of the residents' perception, attitude, spatial use, and opinions can be taken into account for the improvement of physical environment of the four residential sections with the consideration of their needs and behavioral patterns.

กติการวมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์
ดร. วิมลสิทธิ์ หรยางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยได้ศึกษาค้นคว้างาน
อย่างใกล้ชิดและได้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์มาโดยตลอด จึงขอขอบพระ
คุณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ น.ล. ประทีป มาลากุล รองศาสตรา-
จารย์ ดร. สัจฉา สัจฉาวิวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระชัย กัญญา ๗ อุยธนา
ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสม-
บูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนายประยงค์ กันสมบัติ สถาปนิกกำนันदार แชนดลดา-
มัยภกรรรม กองแบบแผน ฝ่ายการทางโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย และ
นายศิริ ทวีพิชญกุล หัวหน้าแผนกสวัสดิการ และระเบียบวินัยโรงงานมักกะสัน เจา-
หน่าที่รองการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ
ของ เชนะชุมชนมักกะสัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้อาศัยใน เชนะชุมชนมักกะสันและเจ้าหน้าที่ที่ช่วยรวมข้อ
มูลทุกด้านที่เสียสละ เวลาในการตอบและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการดำ-
เนินงานวิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านที่เสีย
สละ เวลาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปได้
ด้วยดี

วัลลภ เทอดเกียรติกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการสารบัญประกอบ.....	๙
รายการรูปประกอบ.....	๑๐
บทที่	

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและปัญหา.....	1
แนวเหตุผลของการศึกษา.....	5
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	21
ขอบเขตของการศึกษา.....	23
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	25
การรวบรวมข้อมูล.....	26
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ประโยชน์ของการศึกษา.....	32
2. สภาพแวดล้อมกายภาพของ เชนะชุมชนผักกาดสัน (นิคมผักกาดสัน).....	35
ประวัติความเป็นมาของ เชนะชุมชนผักกาดสัน icosing เขา.....	35
สภาพแวดล้อมในปัจจุบันของ เชนะชุมชนผักกาดสัน.....	36
สภาพแวดล้อมกายภาพของกลุ่มบ้านพักอาศัย.....	42
สภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ใน เชนะชุมชนผักกาดสัน.....	43
ลักษณะทางกายภาพของบริเวณที่พักอาศัยที่ทำงานชั้นดีควาและ คณงาน.....	51

3. พื้นฐานทางสังคมของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแออัดชั้น.....	60
ทั่วไป.....	60
ลักษณะพื้นฐานทางสังคมของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้นจิตวาและ คนงาน.....	61
4. พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้น จิตวาและคนงานในสภาพแวดล้อม กายภาพภายนอกอาคารของ เคหะ ชุมชนแออัดชั้น.....	67
การรับรู้สภาพแวดล้อมกายภาพ.....	68
ทัศนคติที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	72
การรับรู้พื้นที่ในสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	82
ความคิดเห็นและการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	112
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	121
สรุปผลของการศึกษา.....	122
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	134
ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป.....	147
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก.....	156
ประวัติผู้เขียน.....	165

รายการตารางประกอบ

		หน้า
ตารางที่ 1	เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ที่ถือครองของ เขตทั้ง 4.....	53
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบความหนาแน่นรวมของ เขตทั้ง 4.....	55
ตารางที่ 3	เปรียบเทียบองค์ประกอบต่าง ๆ ของ เขตทั้ง 4.....	57
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบลักษณะและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ เขต 4	58
ตารางที่ 5	จำนวนครอบครัวของผู้อยู่อาศัยกลุ่มต่าง ๆ	61
ตารางที่ 6	ขนาดประชากรและเพศของกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงานแบ่ง ตามเขต.....	62
ตารางที่ 7	ระดับอายุของประชากรกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงาน.....	62
ตารางที่ 8	ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงาน.....	65
ตารางที่ 9	การรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ในบริเวณเขตชุมชนแออัด ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงาน.....	70
ตารางที่ 10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตของทัศนคติต่อสภาพแวดล้อม ทางกายภาพของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงานในเขตและเขต... ..	78
ตารางที่ 11	เปรียบเทียบทัศนคติของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั่วคราวและคนงาน ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ เขตทั้ง 4.....	79
ตารางที่ 12	แสดงความสัมพันธ์ในการ เปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านทัศนคติ ในมาตราต่าง ๆ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยค่าเฉลี่ย มัธยฐานเลขคณิตของ เขตทั้ง 4.....	80
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้ห้องน้ำแยกตามกิจกรรมและประเภท กิจกรรมในพื้นที่บริเวณทั้ง 4 ในเขตที่ 1 และ 4.....	107
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบจำนวนคนที่มาใช้ห้องน้ำในพื้นที่บริเวณทั้ง 4 จำแนกตาม ช่วงเวลา.....	108

ตารางที่ 15	เปรียบเทียบจำนวนผู้โง่เขลาในบริเวณทั้ง 4 จำนวนความว่างอายุ และเพศ.....	109
ตารางที่ 16	เปรียบเทียบตำแหน่งที่หัดในเขตต่าง ๆ ของผู้โง่เขลาในวัยที่ ในบริเวณทั้ง 4.....	110
ตารางที่ 17	เปรียบเทียบทัศนคติของผู้โง่เขลาที่มีต่อพื้นที่บริเวณทั้ง 4.....	111
ตารางที่ 18	ปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุกลุ่มพนักงานรับ จีลาและลงงานประจำพบ.....	114
ตารางที่ 19	ความกังวลต่าง ๆ ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพ และชุมชนแออัด.....	116
ตารางที่ 20	เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุในแต่ละเขตในการเลือก ตำแหน่งที่ตั้งบริเวณและอาคารสาธารณะต่าง ๆ ในบริเวณ และชุมชน.....	119
ตารางที่ 21	เปรียบเทียบความเสถียรในเขตหักอาศัยทั้ง 4 ก่อนและ หลังการปรับปรุง.....	141
ตารางที่ 22	เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ในเขตหักอาศัยทั้ง 4 ก่อนและหลัง การปรับปรุง.....	144
ตารางที่ 23	เปรียบเทียบองค์ประกอบต่าง ๆ ในเขตหักอาศัยทั้ง 4 ก่อนและ หลังการปรับปรุง.....	145

รายการรูปประกอบ

	หน้า
รูปที่ 1	เนื้อหาสาระ ชั้นตอนและวิธีการศึกษา..... 34
รูปที่ 2	ตำแหน่งที่ตั้ง เลหะจุมชนแม่เกาะสัน..... 37
รูปที่ 3	โครงการเลหะจุมชนแม่เกาะสันปี พ.ศ. 2490..... 38
รูปที่ 4	ผังโครงการเลหะจุมชนแม่เกาะสันปี พ.ศ. 2502..... 39
รูปที่ 5	บริเวณสถานที่และอาคารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเลหะจุมชนแม่เกาะสัน..... 40
รูปที่ 6	เขตกลุ่มที่พักอาศัยทั้ง 4 เขตที่ถูกแบ่งโดยถนนเพชรบุรี ถนนนานาเหนือ และถนนนิคมแม่เกาะสัน..... 41
รูปที่ 7	สภาพแวดล้อมกายภาพของกลุ่มบ้านพักอาศัยต่าง ๆ 47
รูปที่ 8	สภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ในเลหะจุมชนแม่เกาะสัน..... 48
รูปที่ 9	องค์ประกอบต่าง ๆ ในเลหะจุมชนแม่เกาะสัน..... 59
รูปที่ 10	อนาคตรอบครัวของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้นจริทวาและคนงาน..... 64
รูปที่ 11	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน 66
รูปที่ 12	ตำแหน่งของบริเวณสถานที่ และอาคารต่าง ๆ ที่อยู่อาศัยรับรู้อาการ เข้าร่วมกิจกรรมและความคุ้นเคย 71
รูปที่ 13	การ เปรียบเทียบทัศนคติของพนักงานชั้นจริทวาและคนงานคอสถา- แวดล้อมกายภาพของเขตทั้ง 4..... 81
รูปที่ 14	ตำแหน่งที่พักของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 1 (ตลาดเย็น)..... 85
รูปที่ 15	ทัศนคติของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 1 (ตลาดเย็น)..... 87
รูปที่ 16	ตำแหน่งที่พักของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 2 (ที่ว่างระหว่างอาคาร)..... 90
รูปที่ 17	ทัศนคติของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 2 (ที่ว่างระหว่างอาคาร)..... 92
รูปที่ 18	ตำแหน่งที่พักของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 3 (ตลาดเช้า)..... 97
รูปที่ 19	ทัศนคติของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 3 (ตลาดเช้า)..... 99
รูปที่ 20	ตำแหน่งที่พักอาศัยของผู้ใช้พื้นที่บริเวณที่ 4 (ถนนทางเข้าโรงเรียน)..... 102

รูปที่ 21	ทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อพื้นที่บิเวณที่ 4 (ถนนทางเข้าโรงเรียน).....	104
รูปที่ 22	ตำแหน่งทาง ๆ ที่ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขต เลือกเป็นที่ตั้งสำหรับบิเวณ และอาคารสาธารณะทาง ๆ ที่จะเกิดขึ้น.....	120
รูปที่ 23	การปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยริบควน.....	136
รูปที่ 24	การปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยริบควน.....	137
รูปที่ 25	การปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยริบควน.....	138
รูปที่ 26	แสดงผังบิเวณเคหะชุมชนภายหลังจากการปรับปรุง.....	146